

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/367/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4112227876
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2018:4112227876.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Malíkovej a sudkýň JUDr. Lýdie Gálisovej a JUDr. Sone Vackovej, v právnej veci žalobkýň: 1. I. F., nar. X. XX. XXXX, bytom T. D. nad F. XXX, XXX XX, 2. Z. F., nar. X. XX. XXXX, bytom D. XXX XX, W. XXXX/XX, 3. J. C., nar. XX. XX. XXXX, bytom T. D. T. F. XXX, 4. N. Y., nar. XX. XX. XXXX, bytom T. D. T. F. XXX, všetky právne zastúpené JUDr. Máriou Jakubíkovou, advokátkou so sídlom v Nitre, Fraňa Mojtu 43, proti žalovanému: V. D. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom T. D. T., o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 11. mája 2017 č.k. 19C/122/2012-363, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalobkyniam vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným rozhodnutím.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, nachádzajúcej sa v okrese T., obci T. D. T. F., v katastrálnom území T. D. T. F., zapísanej na liste vlastníctva číslo XXXX a to parcela registra „E“ číslo XXX/X, orná pôda o výmere 76 m², sú žalobkyňa v prvom rade v podiele 1 a žalobkyne v druhom až štvrtom rade, každá v podiele 1/6 k celku. Žalobkyniam priznal právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%. O trovách štátu rozhodol tak, že štát má právo voči žalovanému na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

1.1. Za preukázaný mal skutkový stav, na základe ktorého zistil, že kúpnu zmluvou zo dňa 15. 09. 1963 žalobkyňa v prvom rade s nebohým manželom K. F., ako kupujúci, kúpili (okrem iných predávajúcich), aj od predávajúceho W. X. (okrem iných nehnuteľností), aj parcelu číslo XXX/X, zapísanú v pozemnoknižnej vložke číslo XXX pre katastrálne územie T. D. nad F. v celosti (ďalej aj ako „sporná nehnuteľnosť“), pričom kúpna cena za všetky nehnuteľnosti bola stanovená na 2863,- Kčs a predávajúci si ju rozdelili podľa výmery predávaných nehnuteľností v pomere 3,-Kčs za 1 meter štvorcový. Kúpna zmluva bola zaregistrovaná Štátnym notárstvom dňa 10. 02. 1964 pod Pr 30/64. Parcela číslo XXX/X nebola v kúpnej zmluve špecifikovaná výmerou a bola označená ako stavebné miesto v obci T. D. nad F., na ktorom si kupitelia v rámci drobnej bytovej výstavby mienia postaviť rodinný domček. Do pozemnoknižnej vložky zápis zmluvy vykonaný nebol. V pozemnoknižnej vložke číslo XXX bola parcela číslo XXX/X vedená ako M. „Y.“ o výmere 76 m² vo výlučnom vlastníctve W. X., ktorého manželka je J. H.. Okresný národný výbor v T., odbor vodného hospodárstva a pre veci poľnohospodárstva a lesníctva Rozhodnutím č. Vod/26-1075/1963-C zo dňa 11. 12. 1963 privoliť k prevodu nehnuteľností zapísaných v katastrálnom území T. D. nad F. v pozemnoknižných vložkách číslo XXX, XXXX, XXX, XXX a XXXX, XXX o výmere 954 m² v takom právnom a skutočnom stave, v akom sa uvedené nehnuteľnosti k uvedenému dňu nachádzali. ONV - odbor výstavby v T. vydal dňa 11. 04. 1964 Rozhodnutie číslo D. XXXX/XX, ktorým povolil stavebníkovi F. K. (manželovi žalobkyne v prvom rade) v obci T. D. T. F. na parc.č. XXX stavbu rodinného domu podľa projektu vyhotoveného B. F. I.. Z

potvrdenia MVSR, Štátny archív v T., zo dňa 25. 06. 2012 vyplýva, že na základe údajov obsiahnutých v podacom denníku ONV v T., odbor výstavby z roku 1964, na stavebné povolenie č. Výst. XXXX/XXXX, zo dňa 11. 04. 1964 vydané na stavbu rodinného domku pre stavebníka K. F., kat.úz. T. D. T. F., nebolo v období od 11. 04. 1964 do 11. 05. 1964 podané odvolanie. Z Oznámenia B. T. D. T. F. zo dňa 04. 05. 2012 vyplýva, že budove postavenej na parc.č. XXX/X- rodinnému domu, ktorého stavebníkom bol K. F. a manž. I. F., rod.N., ktorá budova bola dokončená a podľa kolaudačného rozhodnutia č. D..XXXX/XX, zo dňa 24. 08. 1966 skolaudovaná, bolo pridelené súpisné číslo XXX. Rodinný dom žalobkyňa v prvom rade spolu s nebohým manželom a deťmi nerušene užívali, pričom po smrti K. F. bola v dedičskom konaní č.k. D 764/81-9 zo dňa 28. 04. 1981, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 08. 07. 1981, (okrem iných nehnuteľností), prejednaná aj parcela číslo XXX/X, zapísaná v pozemnoknižnej vložke číslo XXX v podiele 1, nachádzajúca sa v katastrálnom území T. D. T., pričom deti poručiťľa a to žalobkyne v druhom až štvrtom rade ju nadobudli každá v podiele 1/3 voči ustupujúcej spoludedičke - žalobkyne v prvom rade, bezodplatne. Z identifikácie parciel č.j. XXXXX/XXXX vyplýva, že parc.č. XXX/X - orná pôda o výmere č. 76 m2 je zlúčená do parc.č. XXX/X, XXX/X a XXX/XX, parciel registra „C“, ktoré nie sú evidované na liste vlastníctva.

1.1.1.V rámci prebiehajúceho ROEP v obci T. D. T. F. bolo zistené, že parcela č. XXX/X, ktorá je predmetom tohto konania, je zapísaná na liste vlastníctva číslo XXXX a má ju vo výlučnom vlastníctve žalovaný, ktorý ju zdedil po svojom otcovi D. X., keď v dedičskom konaní vedenom pod 22D396/2007, Dnot 95/07 bolo vydané Osvedčenie o dedičstve č.k. 22D 396/2007-15, Dnot 95/07 zo dňa 11. 09. 2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 27. 09. 2007, na základe ktorého žalovaný zdedil nehnuteľnosti zapísané vo vložke číslo XXX, okrem iných, aj parcelu číslo XXX/X, orná pôda o výmere 76 m2 v celosti. Otec žalovaného D. X. zdedil (okrem iných nehnuteľností) predmetnú nehnuteľnosť parc.č. XXX/X zapísanú vo vl.č. XXX po svojom otcovi W. X., zomrelom dňa XX. XX. XXXX na základe dedičského rozhodnutia č.k. D 346/64-14 zo dňa 31. 03. 1964, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 27. 04. 1964 v celosti s povinnosťou vyplatiť ustupujúcich dedičov.

1.1.2. Žalovaný v roku 2012 podal daňové priznanie, na základe ktorého mu bolo zaslané rozhodnutie č. 252/2012 o vyrúbení dane zo dňa 10. 03. 2012 na daň z nehnuteľnosti a to parcela číslo XXX/X. V januári 2012 bol zverejnený ROEP a až z podkladov obnoveného registra bolo zistené, že parcela registra „E“ číslo XXX/X je zidentifikovaná na parceliach registra „C“ č. XXX/X a XXX/X. Od roku XXXX, kedy vstúpil do platnosti zákon o dani z nehnuteľnosti, platila daň za parcelu registra „C“ číslo XXX/X a XXX/X, dom a záhrada, žalobkyňa v prvom rade, na základe užívacieho povolenia z roku 1966. Dom bol postavený na základe toho, že v roku 1964 starý otec žalovaného W. X. predal uvedenú parcelu reg. „E“ XXX/X manželom K. a I. F.. Chyba v platení dane bola zistená len na základe výsledkov ROEP. Z potvrdenia obce T. D. T. zo dňa 14. 05. 2013 vyplýva, že až po vykonaní ROEP na základe identifikácie parciel bolo zistené, že vlastníkom parcely číslo XXX/X registra „E“ o výmere 76 m2 podľa listu vlastníctva číslo XXXX je žalovaný a nakoľko bola dňa z nehnuteľnosti v roku 2013 vyrúbená žalobkyňi v 1.rade na základe daňového priznania a žalovaný podal odvolanie voči svojmu Rozhodnutiu o vyrúbení dane, po preskúmaní všetkých skutočností bola daň o výmere 76 m2 za parc.č. XXX/X vyrúbená žalovanému a zvyšok výmery žalobkyňi v 1.rade.

1.1.3.V konaní nebolo preukázané, že parcela č. XXX/X bola niekedy v užívaní družstva a hoci bola uvedená v nájomnej zmluve uzatvorenej medzi žalovaným a U. K. SHR G-Progres zo dňa 14. 11. 2007, svedok K. na pojednávaní, ako aj na ohliadke na mieste samom potvrdil, že parcelu č. XXX/X nikdy neužíval.

1.2.Po právnej stránke napadnutý rozsudok odôvodnil ustanoveniami § 137, 251, § 255 ods. 1, § 470 ods. 2 Civilného sporového poriadku (zákon číslo 160/2015 Z.z., ďalej len „CSP“), § 37 ods. 1, § 40 ods. 1, § 50a ods. 1, § 123, § 126 ods. 1, § 129 ods. 1§ 132, § 134 ods. 1, § 588, § 854 Občianskeho zákonníka (zákon číslo 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 116 ods. 1, ods. 2, § 145, § 143 Občianskeho zákonníka číslo 141/1950 Zb., účinného do 01. 04. 1964, § 132a, § 135a zákona číslo 131/1982 Zb..

1.3. Súd prvej inštancie vyhodnotil kúpnu zmluvu uzavretú dňa 15. 09. 1963 medzi žalobkyňou v prvom rade a jej nebohým manželom K. F., ako kupujúcimi a W. X. (okrem ďalších predávajúcich), ako predávajúcim, ako neperfektnú, nakoľko táto kúpna zmluva síce bola zaregistrovaná Štátnym notárstvom dňa 10. 02. 1964 a ONV odbor VHPL dal súhlas k prevodu nehnuteľností, v kúpnej zmluve nebola parcela číslo XXX/X špecifikovaná výmerou, druhom nehnuteľnosti bola označená ako stavebné miesto, teda predmetná parcela nebola dostatočne špecifikovaná. V súčasnej dobe nie je možné doplniť túto kúpnu zmluvu a vady odstrániť, nakoľko časť účastníkov zmluvy už nežije. V takomto znení kúpna zmluva nie je vkladuschopnou listinou, vzhľadom na nedostatočne špecifikovaný predmet kúpy.

Následne sa súd prvej inštancie zaoberal splnením podmienok vydržania predmetnej nehnuteľnosti žalobkyňami v prvom až štvrtom rade.

1.3.1. Dospel k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne, nakoľko žalobkyňa v prvom rade spolu s manželom predmetnú parcelu kúpili od starého otca žalovaného, čo je preukázané kúpnu zmluvou, na ktorej bol v roku 1966 postavený rodinný dom. Od tohto obdobia žalobkyňa s manželom a deťmi užívali nehnuteľnosť, ako svoju vlastnú a nikým v jej užívaní neboli rušení. Hoci bola parcela číslo XXX/X predmetom dedičského konania po právnych predchodcoch žalovaného a to otcovi D. X., keď v dedičskom konaní vedenom pod 22D396/2007, Dnot 95/07 bolo vydané Osvedčenie o dedičstve č.k. 22D 396/2007-15, Dnot 95/07 zo dňa 11. 09. 2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 27. 09. 2007, na základe ktorého žalovaný zdedil nehnuteľnosti zapísané vo vložke číslo XXX, okrem iných aj parcelu číslo XXX/X ornú pôdu o výmere 76 m² v celosti. Otec žalovaného D. X. zdedil (okrem iných nehnuteľností), predmetnú nehnuteľnosť (parcela číslo XXX/X zapísanú vo vložke č. XXX), po svojom otcovi W. X., zomrelom dňa XX. XX. XXXX na základe dedičského rozhodnutia č.k. D 346/64-14 zo dňa 31. 03. 1964, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 27. 04. 1964 v celosti s povinnosťou vyplatiť ustupujúcich dedičov. Predmetná parcela na základe kúpnej zmluvy zo dňa 15. 09. 1963 nemala byť predmetom dedičského konania po starom otcovi (W. X.) a následne otcovi žalovaného. Žalovaný sa až v rámci v obci vedeného ROEP (v roku 2012) dozvedel, kde sa predmetná parcela v teréne nachádza a keďže táto je sčasti zastavaná rodinným domom súpisné číslo XXX a sčasti je na nej záhrada v užívaní žalobkyň, žalovaný nikdy nemohol uvedenú parcelu užívať, nakoľko ju od roku 1963 užívali žalobkyne, čo napokon vplynulo aj z výpovedí svedkov. S vlastníkmi okolitých nehnuteľností sa žalobkyňa v prvom rade na ich usporiadaní dohodla a uzatvorila dohody o urovnaní mimosúdne. Žalovaný sa mimosúdne odmietol dohodnúť a požadoval od žalobkyň ako kompenzáciu parcelu v rovnakej výmere, ale na inom mieste, napriek tomu, že žalobkyňa v prvom rade s nebohým manželom vyplatili starému otcovi žalovaného kúpnu cenu za parcelu č. XXX/X. Keďže boli splnené podmienky pre vydržanie spornej nehnuteľnosti v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení, keď žalobkyne mali v držbe predmetnú nehnuteľnosť nerušene od roku 1963 do roku 2012 (kedy sa o ňu začal žalovaný zaujímať), užívali ju dobromyseľne ako svoju vlastnú, teda splnili zákonom stanovené podmienky vydržania, súd rozhodol tak, ako je uvedené výroku tohto rozsudku.

1.4. O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 CSP a úspešným žalobkyniam priznal náhradu trov konania v rozsahu 100%. V konaní vznikli aj trovy znaleckého dokazovania, keď znalec si vyúčtoval sumu 342,60 eura, z ktorej sumy mu bola časť vyplatená zo zálohy zloženej stranami sporu a časť vo výške 192,60 eura z rozpočtových prostriedkov súdu. Z tohto dôvodu súd rozhodol, že štát má voči v konaní neúspešnému žalovanému právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadol odvolaním žalovaný namietajúc nesprávne právne posúdenie veci, keď kúpnu zmluvu vyhodnotil ako neperfektnú a teda absolútne neplatný právny úkon a preto prededenie parcely číslo XXX/X je platné a on je vlastníkom.

2.1. Ďalej namieta, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, nakoľko dom nebol postavený na parcele číslo XXX/X, ale podľa stavebného povolenia mal byť postavený na parcele XXX o výmere 15m², ornej pôde, ktorú kúpili žalobcovia od R. Y.. Počas ROEP parcela XXX zmenila polohu, zmizla z parcely XXX/X a XXX/X a stratila sa v F.. V stavebnom konaní boli obídene právne ustanovenia stavebného poriadku, nakoľko žalobcovia nevlastnili nikdy stavebné pozemky a preto nemohli predložiť stavebnému úradu doklad o ich vlastníctve. Súd sa dostal do omylu, že dom je postavený na parcele XXX/X aj na základe Oznámenia Obce T. D. nad F., ktoré oznámenie je zmätočné.

2.2. Ďalej namieta nepravdivé tvrdenie, že žalobkyne užívali nehnuteľnosť nerušene od roku 1963 do roku 2012, nakoľko boli vyrušené trikrát, a to prvýkrát v roku 1981 pri dedičskom konaní, druhýkrát v roku 1993, keď sa zistilo, že neplatia dane za parcely, ktoré užívajú. Títo občania sa súdia pre roľu v trhovej cene 38 eur a zapreli vlastný dom pred štátnym notárstvom, čím porušili ďalší zákon. Bolo ich povinnosťou si dom hneď po kolaudácii zapísať do evidencie nehnuteľností. Toto bolo tretie vyrušenie, keď pri dedení nebolo dom kam položiť, pretože oni vlastnili len ornú pôdu, nevlastnili žiadny stavebný pozemok. Nesúhlasí s tvrdením súdu prvej inštancie o dobromyseľnom užívaní spornej nehnuteľnosti, nakoľko žalobcovia obišli niekoľko právnych noriem, keď boli v zmysle práva povinní konať a nekonali. Ako sa dá objektívnejšie zhodnotiť dobromyseľnosť ako na základe dodržovania právnych predpisov, čo žalobcovia neurobili, preto nemôžu byť dobromyseľní.

2.3. Tiež nesúhlasí s konštatovaním, že predmetná parcela nebola v užívaní družstva. Už v konaní sa odvolával na dedičský spis po W. X., kde je potvrdenie od MNV, ktoré potvrdzuje, že W. X. pozemky, ktoré vlastnil, odovzdal do spoločného hospodárenia JRD v T. D. nad F.. Súdu prvej inštancie tiež vytýka, že v rozsudku sa neustále spomína parcela registra „C“ XXX/X, ktorá je bez právneho dôvodu uvádzaná ako stavebné miesto, čo ho mimoriadne znepokojuje. Je vlastníkom ornej pôdy parcely číslo XXX/X,

má ju evidovanú v katastri nehnuteľností v T. ako ornú pôdu, platí daň za ornú pôdu, pričom napriek trom obhliadkam sa nepodarilo určiť miesto parcely v teréne.

2.4. Navrhuje zmeniť rozsudok súdu prvej inštancie a žalobu žalobkyň v prvom rozsahu zamietnuť a zaviazat' žalobkyne nahradiť štátu a žalovanému trovy konania v rozsahu 100%.

3. Žalobkyne v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovaného považujú odvolanie za nedôvodné. Žalovaný nepochopil celé súdne konanie, keď to, že on, ani jeho právny predchodca, nemali vedomosť o tom, že ich starý otec, resp. otec, W., predal sporný pozemok žalobkyňi a jej manželovi, nemá vplyv na vydržanie vlastníckeho práva. Celú dobu užívania pozemku od roku 1963 do roku 2012 neboli v užívaní nehnuteľností nikým a nikdy rušení. Žalovaný túto skutočnosť zistil až v rámci prebiehajúceho ROEPu v roku 2012. Súd prvej inštancie nikdy neprijal záver, že kúpna zmluva bola neplatná, podľa jeho vyjadrenia, nebola perfektná to z hľadiska posúdenia jej vkladuschopnosti do katastra nehnuteľností. Kúpna zmluva bola riadne uzatvorená, bola vyplatená kúpna cena za prevod nehnuteľností, kúpnej zmluve dali príslušné štátne orgány a preto žalobkyňa v prvom rade spolu so svojim manželom, vstúpili v roku 1963 do oprávnenej držby parcely číslo XXX/X a dodnes ju žalobkyňa v prvom rade užíva ako svoju vlastnú. Súd prvej inštancie vyhodnotil zmluvu ako neperfektnú z pohľadu dnešnej legislatívny, ktorá pri zápise do katastra nehnuteľnosti vyžaduje presnú identifikáciu parciel. Táto zmluva však bola riadne uzavretá ešte v roku 1963, keď nebolo potrebné zapísať zmenu vlastníctva vo verejných listinách (pozemkovej knihe). Žalovaný zistil, že je vlastníkom spornej nehnuteľnosti až pri zostavovaní ROEPu v obci a bolo by nespravodlivé a v rozpore s dobrými mravmi poskytnúť právnu ochranu vlastníctvu žalovaného, ktorý ho nadobudol iba formálnym prejednaním v dedičskom konaní po svojom otcovi a túto nikdy neužíval a nemal o nej vedomosť. Ani otec žalovaného nemal vedomosť o tom, že spornú parcelu jeho právny predchodca - W. X. v roku 1963 riadne predal a dostal za ňu vyplatenú dohodnutú kúpnu cenu. Znaleckým posudkom bolo jednoznačne preukázané, kde sa parcela číslo XXX/X nachádza, parcela číslo XXX/X je súčasťou parciel registra „C“, parcely číslo XXX/X a XXX/X, pričom na parcele číslo XXX/X je postavený rodinný dom. Oprávnená držba žalobkyň bola preukázaná tak listinnými dôkazmi, ako aj svedkami a znaleckým dokazovaním. Námitky žalovaného k nesprávnemu posúdeniu dobromyseľnosti sú irelevantné, právne bezvýznamné a navyše nepravdivé. Navrhujú rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu potvrdiť a priznať žalobkyňiam náhradu trov konania v plnom rozsahu.

4. Žalovaný v písomnom vyjadrení k vyjadreniu žalobkyň opakovane uviedol skutočnosti, uvedené v podanom odvolaní. Namieta, že zmluva má byť perfektná, aby ju nikto nespochybnil. Neodvoláva sa iba na Ústavu SR, ale aj na uznesenie Ústavného súdu SR z 10. februára 2010 sp.zn. I. ÚS 50/2010-11, podľa ktorého na základe absolútne neplatného právneho úkonu nemôže dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva, hoc i dobromyseľného nadobúdateľa, teda nemôže z nepráva vzniknúť právo. Preto bolo ďalšie zaoberanie sa otázkou, či žalobkyne mohli nadobudnúť vlastníctvo vydržaním, bezpredmetné. Namieta znalecké dokazovanie, na ktorom nebol prítomný, je presvedčený, že parcela sa nenachádza pod domom. Vychádza aj z tvrdenia v uznesení krajského súdu, že geometrický plán mal byť aj v jeho prospech. Ako vlastníik ponúkol žalobkyňiam parcelu XXX/X. ornú pôdu za inú parcelu, žalobkyne neboli na dohodu prístupné.

5. Žalobkyne v písomnom vyjadrení k vyjadreniu žalovaného opakovane uviedli svoje tvrdenia, uvedené v podanom vyjadrení k odvolaniu, na týchto zotrvali.

6. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku, zákon číslo 160/2015 Z.z., účinný od 01. 07. 2016, ďalej len „CSP“), po zistení, že odvolanie bolo podané stranou, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané a v zákonom stanovenej lehote (§ 359, § 362 ods. 1 CSP) a zistení, že odvolanie spĺňa náležitosti § 363 a nasl. CSP, preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 ods.1 CSP, § 380 ods.1 CSP), skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (383 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania a s verejným vyhlásením rozsudku (§ 385 ods. 1, 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné. Súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a vec správne posúdil po právnej stránke, preto odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 387 CSP potvrdil.

7. Zákonom č. 160/2015 Z.z. z 21. mája 2015 nadobudol účinnosť od 01. 07. 2016 nový Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP).

Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia, právne účinky úkonov, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konanie začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení a sudcovskej koncentrácii konania, ak by boli v neprospech strany.

Z toho vyplýva, že nová právna úprava sa použije na všetky konania začaté aj pred účinnosťou zákona. V danej veci súd prvej inštancie vo veci rozhodol 08. 03. 2016, preto všetky procesné úkony účastníkov konania a procesný postup súdu odvolací súd posudzoval ešte podľa ustanovení OSP a na odvolacom súde od účinnosti CSP od 01. 07. 2016.

8. Podľa § 387 ods.1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

8.1. Ustanovením § 387 CSP je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie a to po skutkovej ako aj právnej stránke. Môže síce doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvého stupňa, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvého stupňa. Odvolací súd musí odpovedať na podstatné a právne dôvody odvolania a nemôže sa obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť ďalšie dôvody.

9. Odvolací súd, rozhodujúc o odvolaní podanom žalovaným, preskúmal v danej veci tak napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, konanie, ktoré mu predchádzalo a tiež dôvody odvolania a skonštatoval, že súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie, jednotlivé dôkazy vyhodnotil a na ich závere vec aj správne právne posúdil. Následne vo veci rozhodol napadnutým rozsudkom, s ktorým sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil a preto ho podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Zároveň odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie rozsudok aj podrobne, rozsiahle a v dostatočnej miere a správne tak po právnej, ako aj skutkovej stránke odôvodnil, s ktorým odôvodnením sa v plnom rozsahu stotožnil a preto na správnosť týchto dôvodov ďalej, podľa § 387 ods. 2 CSP, iba poukazuje. Odvolací súd pri skúmaní postupu súdu prvej inštancie nezistil žiadne vady konania, pre ktoré by musel zrušiť napadnuté rozhodnutie.

6. Odvolací súd, stotožniac sa tak s výrokom napadnutého rozsudku, ako aj s jeho odôvodnením, na zdôraznenie správnosti iba dodáva, že kúpna zmluva medzi žalobkyňou v prvom rade a jej nebohým manželom ako kupujúcimi a na druhej strane okrem iných predávajúcich, aj s právnym predchodcom žalovaného (jeho starým otcom W. X.), bola uzavretá 15. 09. 1963, teda za účinnosti Občianskeho zákonníka číslo 141/1950 Zb. (tzv. stredný občiansky zákonník). Podľa § 111 tohto Občianskeho zákonníka vlastníctvo k veciam jednotlivo určeným prevádza sa už samou zmluvou, ak nie je dohovoréné inak, alebo ak nevyplýva nič iné z osobitných predpisov. V samotnej kúpnej zmluve bola nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom kúpy, označená číslom pozemnoknižnej vložky a číslom parcely. Až do nadobudnutia účinnosti Občianskeho zákonníka číslo 40/1964 dňom 01. 04. 1964 pre identifikáciu parcely sa používalo iba označenie číslom pozemnoknižnej vložky, v ktorej nehnuteľnosť bola zapísaná a číslom parcely. Z historického prehľadu zápisov práv na našom území vyplýva, že pri nadobúdaní vlastníckeho práva bol primárny konštitutívny princíp intabulácie a za vlastníka nehnuteľnosti sa považoval ten, kto bol v pozemkovej knihe ako vlastníak zapísaný bez ďalších výhrad. Až prijatím tzv. Stredného občianskeho zákonníka (zákon číslo 141/1950 Zb.) s účinnosťou od 01. 01. 1951, bol zrušený intabulačný princíp zápisov vlastníckych a iných vecných práv k nehnuteľnostiam a k prevodu vlastníckeho práva došlo už samotnou zmluvou, bez potreby akéhokoľvek ďalšieho zápisu v pozemkovej knihe. Zápis prevodu vlastníctva k nehnuteľným veciam v pozemkovej knihe alebo železničnej knihe, nebol povinný, od 01. 01. 1951 do 04. 04. 1964 mal len deklaratórny účinok.

6.1. V čase uzavretia predmetnej kúpnej zmluvy sa na prevod nehnuteľnosti (okrem platne uzavretej kúpnej zmluvy), vyžadovalo privolenie okresného národného výboru (zákon číslo 65/1951 Zb.) a registrácia bývalým štátnym notárstvom, ktorý inštitút registrácie zmlúv bol zavedený od 1. januára 1957 a išlo iba o poplatkovú registráciu. Až od 01. apríla 1964 do 01. januára 1993 bolo upravené zákonné pravidlo vyžadujúce na prevod vlastníctva nehnuteľnosti registráciu Štátnym notárstvom.

6.2. Za situácie, že žalobkyňa v prvom rade a jej nebohý manžel uzavreli dňa 15. 09. 1963 s predávajúcimi, okrem iných, aj s W. X. (starým otcom žalovaného), od ktorého odkúpili spornú

nehnutelnosť parcelné číslo XXX/X, zapísanú v pozemnoknižnej vložke číslo XXX. v celosti, vyplátili kúpnu cenu, do držby a úžitku vstúpili dňom podpisu tejto zmluvy, ďalej že zmluva bola registrovaná Štátnym notárstvom v Nitre pod sp.zn. Pr 30/64 dňa 10. februára 1964 a prevod nehnuteľnosti schválil a privolil aj Okresný národný výbor, odbor vodného hospodárstva a pre veci poľnohospodárstva a lesníctva rozhodnutím zo dňa 11. decembra 1963 č. Vod-26/1075/1963, je potrebné konštatovať, že kupujúci (žalobkyňa v prvom rade a jej nebohý manžel), nadobudli platne vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti, vtedy zapísanej v pozemnoknižnej vložke číslo XXX, parcelné číslo XXX/X. Ani následné nezapísanie tejto skutočnosti v pozemkovej knihe, nemôže mať za následok stratu vlastníckeho práva žalobkyne v prvom rade a jej vtedajšieho manžela, ktorí toto vlastníctvo nadobudli dňom podpisu kúpnej zmluvy a týmto dňom aj vstúpili do dobromyseľnej držby nehnuteľnosti.

6.2. Vzhľadom k tomu, že predmetná kúpna zmluva nebola zapísaná do pozemkovej knihy, ako ani následne do evidencie nehnuteľnosti (od 01. 04. 1964), zápis vlastníckeho práva na základe tejto kúpnej zmluvy v súčasnej dobe už nie je možné. Vzhľadom na súčasnú právu úpravu (§ 42 zákona číslo 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv v znení neskorších predpisov), predmetná zmluva, keďže neobsahuje všetky týmto ustanovením požadované náležitosti, nie je vkladuschopnou listinou. Z tohto dôvodu odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o „neperfektnosti“ predmetnej kúpnej zmluvy, nakoľko pre absenciu základných náležitostí nemôže byť na jej základe vyznačené vlastnícke právo v prospech žalobkyne v prvom rade k spornej nehnuteľnosti. 7. Za situácie, že titulom predmetnej kúpnej zmluvy nie je možné v katastri nehnuteľnosti vyznačiť vlastnícke právo v prospech žalobkyne v prvom rade (nesplňa náležitosti súčasnej právnej úpravy a vzhľadom na úmrtie účastníkov tejto zmluvy nie je možné tieto nedostatky odstrániť), správne sa súd prvej inštancie sa zaoberal splnením podmienok vydržania predmetnej nehnuteľnosti.

7.1. Podľa § 129 ods. 1 Občianskeho zákonníka, držiteľom je ten, kto s vecou nakladá ako s vlastnou alebo kto vykonáva právo pre seba.

Podľa § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o to, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným, Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

Podľa § 134 ods. 1 Oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

7.1. V zmysle citovaných ustanovení oprávneným držiteľom je ten, kto nakladá s vecou ako s vlastnou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť teda znamená, že držiteľ je ohľadne existencie svojho práva v omyle. Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) účastníka, a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať nemal, resp. nemohol mať po celú vydržacia dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že myliaci sa potupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. V prípade, ak predmetom vydržania má byť pozemok, je možná oprávnená držba aj takého pozemku, ktorý je podľa evidencie katastra nehnuteľností vo vlastníctve inej osoby, než držiteľa.

7.2. Pri posudzovaní otázky, či v konkrétnom prípade bola splnená podmienka oprávnenej držby vedúcej k vydržaniu, nemožno vychádzať len zo skutočnosti, že stav vzniklý v dôsledku uchopenia držby nebol zapísaný do pozemkovej knihy a teda nebol v súlade s jej zápisom. Za situácie, že žalobkyňa v prvom rade a jej nebohý manžel sa uchopili držby predmetnej nehnuteľnosti po podpísaní kúpnej zmluvy, vyplatení kúpnej ceny (v roku 1963), napriek tomu, že predmetnú kúpnu zmluvu nezaevidovali v pozemkovej knihe, predmetnú nehnuteľnosť užívali po dobu dlhšiu ako desať rokov, v užívaní tejto nehnuteľnosti neboli nikým a ničím rušení (a to ani zo strany žalovaného, či jeho právnych predchodcov), je záver súdu prvej inštancie o nadobudnutí vlastníckeho práva žalobkyň k spornej nehnuteľnosti titulom vydržania, správny a nespochybniteľný. Desaťročná vydržacia lehota v danom prípade bola splnená tým, že žalobkyňa v prvom rade a jej nebohý manžel sa ujali držby v roku 1963, odvtedy túto nehnuteľnosť užívali ako svoju vlastnú (t.j. v ospravedlniteľnom omyle, že im právom patrí, a to titulom kúpnej zmluvy), na nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom kúpy postavili dom a tieto nepretržite užívali. Taktiež bola splnená aj druhá podmienka vydržania, t.j., že vydržitelia v užívaní nehnuteľností neboli nikým a ničím rušení v užívaní, až do roku 2012, kedy žalovaný v rámci ROEPu zistil, že je zapísaný v liste vlastníctva ako vlastník tejto parcely. Desaťročná vydržacia lehota uplynula v roku 1973. Žalobkyňa v prvom rade, splniac podmienky vydržania, teda nadobudla vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti. Žalobkyne v druhom až štvrtom rade nadobudli vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti titulom dedenia po ich

právnom predchodcovi, ich otcovi a manželovi žalobkyne v prvom rade), keď do plynutia vydržacej lehoty sa započítava i dobromyseľná držba ich právneho predchodcu. Odvolací súd sa s týmto záverom súdu prvej inštancie v plnom rozsahu stotožnil.

8. S poukazom na vyššie uvedené závery, odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, podľa § 387 ods. 1 CSP, potvrdil.

9. Podľa § 387 ods. 3 CSP, odvolací súd sa musí v odôvodnení rozhodnutia vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Odvolanie v danej veci podal žalovaný.

9.1. Žalovaný v podanom odvolaní namieta nesprávne právne posúdenie veci. Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9.1.1. V danej veci súd prvej inštancie aplikoval správne právne predpisy, správne ich interpretoval a zo správnych skutkových záverov vyvodil aj správne právne závery. Z tohto dôvodu odvolací súd preto námietku odvolateľa vyhodnotil ako nedôvodnú.

9.1.2. Žalovaný nesprávne právne posúdenie veci videl v tom, že súd prvej inštancie vyhodnotil predmetnú kúpnu zmluvu ako „neperfektnú“ a podľa jeho názoru je teda absolútne neplatná a preto prededenie predmetnej nehnuteľnosti je platné a on je vlastníkom. Odvolací súd sa s týmto názorom odvolateľa nestotožnil, nakoľko kúpna zmluva bola neperfektná iba z dôvodu nedostatočnej identifikácie spornej nehnuteľnosti podľa súčasne platných právnych predpisov, v čase jej uzavretia, obsahovala všetky podstatné náležitosti, podľa vtedy platných právnych noriem a preto tak, ako odvolací súd už vyššie konštatoval, bola platne uzavretá. Keďže v tom čase sa vlastnícke právo nadobudlo už podpisom a uzavretím kúpnej zmluvy, a následne boli splnené ďalšie podmienky pre prevod nehnuteľnosti, nie je dôvod na spochybnenie vlastníctva žalobkyne v prvom rade a jej nebohého manžela a v dôsledku dedenia aj žalobkyni v druhom až štvrtom rade. Súd prvej inštancie predmetnú zmluvu nevyhodnotil ako absolútne neplatný právny úkon, ako to tvrdí odvolateľ (absolútna neplatnosť právneho úkonu by bola v prípade, ak by bola preukázaná absencia podstatnej náležitosti právneho úkonu, t.j. absencia vôle účastníkov zmluvy uzavrieť takúto kúpnu zmluvu), on iba skonštatoval jej neperfektnosť pre absenciu údajov podľa súčasnej právnej úpravy (druh pozemku, výmeru pozemku, registra pozemku). Teda nie je pravdivé jeho tvrdenie, že súd prvej inštancie „mu dal za pravdu“ a stotožnil sa s jeho právnym názorom o neplatnosti zmluvy. Z uvedeného dôvodu odvolací súd námietku žalovaného o nesprávnom právnym posúdení vyhodnotil ako neopodstatnenú a nedôvodnú.

9.2. Žalovaný v podanom odvolaní namieta tiež nesprávne skutkové zistenia súdu prvej inštancie, keď v bode 64 rozsudku uvádza nesprávne tvrdenie, že na základe stavebného povolenia na parcele č. XXX/X bol postavený rodinný dom súpisné číslo XXX. Dom nebol postavený na tejto parcele a mal byť postavený na pozemnoknižnej parcele XXX. Odvolací súd aj túto námietku žalovaného vyhodnotil ako nedôvodnú a neopodstatnenú. Je úplne bez právneho dôvodu, na akej parcele mali žalobkyňa v prvom rade a jej nebohý manžel postaviť rodinný dom. Aj parcela číslo XXX, na ktorú stavebný úrad vydal stavebné povolenie na postavenie rodinného domu, bola predmetnom kúpnej zmluvy zo dňa 15. 09. 1963 a teda žalobkyňa v prvom rade a jej nebohý manžel boli vlastníkami aj tejto nehnuteľnosti. Taktiež námietka žalovaného, že boli porušené ustanovenia stavebného zákona, je v danej veci bezpredmetná a pre posúdenie spornej otázky, irelevantná.

9.3. Žalovaný ďalej vytykal súdu prvej inštancie, že uviedol, že žalobkyne nehnuteľnosť užívali nerušene od roku 1963 až do roku 2012, čo nepovažuje za pravdivé tvrdenie. Žalovaný tvrdí, že žalobkyne boli rušené v užívaní trikrát. Prvýkrát v roku 1981 pri dedičskom konaní, druhýkrát v roku 1993, keď sa zistilo, že neplatia dane a tretíkrát, keď pri dedení nebolo dom kam položiť.

9.3.1. Odvolací súd sa ani s týmto tvrdením žalovaného nestotožnil. Zákonná lehota uvedená v ustanovení § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka, počas ktorej držiteľ užíva vec ako svoju vlastnú po dobu desať rokov, keďže ide o nehnuteľnosť, začala plynúť dňom uchopenia sa držby, t.j. dňom podpisu kúpnej zmluvy (15. 09. 1963) a uplynula dňom 15. 09. 1973. Žalovaným tvrdené tzv. „rušenie“ užívateľom predmetnej nehnuteľnosti, spočívajúce v dedičských konaniach po jeho starom otcovi a otcovi, ako aj zistenie, že neplatili dane, nie je možné považovať za „rušenie“ užívania predmetnej nehnuteľnosti. Za rušenie v právnom slova zmysle je považované konanie osoby, ktorá je zapísaná v evidencii nehnuteľnosti ako vlastníka a nie je jej držiteľom, smerujúce k získaniu aj držby predmetnej nehnuteľnosti. V danom prípade by to znamenalo, že žalovaný, resp. jeho právny predchodca, jeho otec, by písomne vyzývali žalobkyňu v prvom rade a jej nebohého manžela na vrátenie spornej nehnuteľnosti, avšak iba za situácie, že kúpna zmluva by neexistovala, resp. by nebola platná. Aj začatie súdneho konania o

určenie vlastníckeho práva je považované za výzvu na vrátenie predmetnej nehnuteľnosti. Zároveň by osoba, ktorá sa domáha vrátenia nehnuteľnosti musela preukázať, že užívateľa nehnuteľnosti nie sú v užívaní dobromyseľní, ktoré úkony bolo nevyhnutné vykonať v desaťročnej vydržacej lehote, t.j. do roku 1973. Žalovaný však ani jednu z týchto skutočností nepreukázal, súdu prvej inštancie nepredložil dôkazy o neplatnosti kúpnej zmluvy, nepredložil dôkazy o tom, že žalobkyne neboli v užívaní predmetnej nehnuteľnosti dobromyseľné. Žalovaný teda dôkazné bremeno svojich tvrdení neunesol.

9.4. Taktiež námietka žalovaného, že dom, ktorý stojí na predmetnej parcele, nebol zapísaný v katastri nehnuteľnosti, čo bolo povinnosťou žalobkyň, nemá vplyv na určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti vydržaním v prospech žalobkyň v prvom až štvrtom rade.

9.5. Tvrdenie žalovaného v podanom odvolaní, že je vlastníkom parcely číslo XXX/X ornej pôdy, odvolací súd neakceptuje, žalovaný žiadnym spôsobom nepreukázal vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti. Ide iba o jeho subjektívne tvrdenie. Je pravdou, že predmetná nehnuteľnosť bola predmetom dedičského konania po jeho starom otcovi, W. X., ktorý zomrel dňa 16. 02. 1964. Prejednanie tejto nehnuteľnosti však v dedičskom konaní po poručiteľovi W. X. nebolo správne a zákonné, nakoľko W. X. už v čase smrti nebol vlastníkom tejto parcely. Y. zmluva, ktorou predmetnú nehnuteľnosť odpredal žalobkyni v prvom rade a jej nebohému manželovi bola uzavretá dňa 15. 09. 1963, teda v čase smrti už predmetnú nehnuteľnosť nevlastnil, z ktorého dôvodu nemohla byť ani predmetom dedičského konania. Taktiež následne nemohla byť sporná nehnuteľnosť ani predmetom dedičského konania po otcovi žalovaného, D. X., ktorý zomrel dňa XX. XX. XXXX, po ktorom ju zdedil žalovaný. Žalovaný až do roku 2012, kedy v obci T. D. nad F. prebiehala registrácia obnovy evidencie pôdy (ROEP), o tom, kde sa predmetná nehnuteľnosť nachádza, vôbec nevedel, ani sa o to dovtedy nezaujímal.

9.6. Odvolací súd, vzhľadom na uvedené skutočnosti, dôvody odvolania a námietky žalovaného, uvedené v tomto odvolaní, vyhodnotil ako neopodstatnené a nedôvodné.

10. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s ustanovením § 396 CSP v spojení s ustanovením § 255 CSP tak, že úspešným žalobkyniam v prvom až štvrtom rade vzniklo právo na náhradu trov konania voči žalovanému. O výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie podľa § 262 CSP samostatným rozhodnutím.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Nitre v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).